

Motion till riksdagen

1987/88:K25

av Anders Björck m. fl. (m)

med anledning av prop. 1987/88:31 om ny organisation på lokal- och stiftsplanet i svenska kyrkan, m. m.

I propositionen föreslås ett antal reformer av svenska kyrkans organisation. Vi biträder det stora flertalet förslag från regeringen. I vissa frågor bör dock regeringen s proposition inte godtas av riksdagen.

Domkapitlensuppgifter

Enligt propositionen skall det tillskapas s stiftsstyrelser som skall svara för förvaltning och verkställighet i stiftssamfälligheterna. Domkapitlen skall bestå som statliga myndigheter och svara för frågor som har anknytning till svenska kyrkans lära och gudstjänst och det kyrkliga ämbetet. Vissa arbetsgivarfunktioner som i dag handhas av domkapitlen skall emellertid föras över till stiftsstyrelsen. Vi menar att det finns starka skäl för att vissa av dessa uppgifter även i framtiden bör åvila domkapitlen och således inte överflyttas till stiftsstyrelserna. Vi ställer oss därmed bakom de krav som kyrkomötet framförde i detta sammanhang. Anledningen till att domkapitlen bör behålla beslutanderätten i de aktuella frågorna är att annars den sedan gammalt tillämpade dubbla ansvarslinjen i svenska kyrkan inte upprätthålls. Den dubbla ansvarslinjen innebär att en demokratiskt uppbyggd församlingsorganisation kombineras med ett prästerligt ämbetsansvar som inte är underställt de demokratiskt valda organen. Motiveringen är att evangeliet och kyrkans lära inte är framsprungna ur en demokratisk process eller kan ändras enligt vanliga demokratiska spelregler.

Enligt propositionen skall det i framtiden ankomma på en stiftsstyrelse att meddela tjänstgöringsföreskrifter för präster. Såsom kyrkomötet framhåll har dessa föreskrifter samband med domkapitlets uppgifter gällande tillsyn över prästerna och gudstjänstlivet. På domkapitlet ankommer även att meddela föreskrifter om gudstjänsthållningen i församlingarna. När tjänstgöringsföreskrifter meddelas måste hänsyn tas till föreskrifterna om gudstjänsthållningen. Det är därför både från praktiska och principiella utgångspunkter lämpligast att domkapitlet även handhar frågor gällande tjänstgöringsföreskrifter.

Även utfärdande av tjänstgöringsbetyg bör ligga kvar hos domkapitlen och inte föras över till stiftsstyrelserna. Dessa betyg innehåller bl. a. en bedömning av prästernas ämbetsförvaltning och leverne. Därför bör denna uppgift åvila domkapitlen.

Regeringen föreslår vidare att frågor om disciplinansvar skall handläggas av stiftsstyrelser. Vi menar att domkapitlen genom sitt fortlöpande tillsynsansvar och sin medverkan vid varje prästtillsättning genom behörighetsprovning bör anses ha de största möjligheterna att bedöma frågor om disciplinansvar. Domkapitlen bör bl. a. av detta skäl behålla beslutanderätten i nämnda hänseende.

Slutligen föreslås i propositionen att förordnande av pastorsadjunkter i framtiden skall ombesörjas av stiftsstyrelsen. Denna uppfattning kan vi inte dela.

Pastorsadjunkterna biträder pastor i församlingen och arbetar ännu inte självständigt. Domkapitlet har att besluta i ärenden om prästexamen och antagning för präster i stiftet. Genom prövningen av prästkandidaten har domkapitlet god kännedom om kandidaten och kan bättre än stiftsstyrelsen bedöma den nyprästviges behov av vidare utbildning som pastorsadjunkt. I likhet med kyrkomötet menar vi därför att domkapitlen bör behålla beslutanderätten i denna fråga.

Domkapitlens kansliresurser

Enligt propositionen skall stiftssamfälligheten tillhandahålla de kansliresurser som behövs för stiftsstyrelsen och bl. a. domkapitlet. Domkapitlet skall således inte ha någon egen personal anställd.

Ett flertal remissinstanser har reagerat mot förslaget. De har framhållit att det finns en risk för att domkapitlet som självständig myndighet kommer att bli ekonomiskt beroende av den kommunala stiftssamfälligheten. En konsekvens kan bli att besparingar i första hand går ut över den del av kansliet som betjänar domkapitlet. För att motverka en sådan utveckling borde särskilda statsanslag anvisas såväl till sekreteraruppgifterna som till domkapitlets del av kostnaderna för lokaler, expenser och annat.

Vi menar att det finns fog för remissinstansernas oro. Av såväl principiella som praktiska skäl bör en statlig myndighet, i detta fall domkapitlet, inte vara beroende av ett kommunalt organ för att kunna utföra ålagda arbetsuppgifter. Även mot bakgrund av vad vi ovan anfört angående omfattningen av de uppgifter domkapitlet bör tilldelas, talar starka skäl för att ett domkapitel skall ha egna kansliresurser.

Kyrkofondens styrelse

För närvarande gäller att staten utser flertalet ledamöter i kyrkofondens styrelse, däribland ordföranden. Även vice ordförande väljs bland de ledamöter som regeringen har utsett. Enligt propositionen saknas det skäl för att ändra på bestämmelserna om styrelsens sammansättning.

Redan 1983 års kyrkomöte anhöll hos regeringen om att kyrkomötet skulle få utse en majoritet av ledamöterna i kyrkofondens styrelse inbegripet dess ordförande. Denna inställning har kyrkomötet vidhållit. Mot bakgrund av den stora betydelse kyrkofonden har för kyrkans verksamhet menar vi att det är rimligt att kyrkan själv ges ökat inflytande i styrelsen.

Den särskilda kyrkoavgiften

Mot. 1987/88
K25

I propositionen föreslås att den särskilda kyrkoavgiften, som pastoraten betalar i relation till sitt innehav av boställsegendom, skall behållas och att de olika procentsatserna skall fastställas i lag. Departementschefen föreslår att kyrkoavgiften skall beräknas på *marknadsvärdet* av aktier och andelar i aktiefonder, obligationer, förlagsbevis och konvertibla skuldebrev.

Frågan behandlades av kyrkokommittén. Den föreslog att kyrkoavgiften skulle beräknas på *anskaffningsvärdet* av de ovan nämnda tillgångarna. Vi menar att det är olyckligt att de förslag som nu återfinns i propositionen inte har blivit föremål för remissbehandling. Enligt förslaget till kyrkofondslag skall särskild kyrkoavgift beräknas

1. för egendom som taxeras enligt fastighetstaxeringslagen till 2 % av taxeringsvärdet,
2. för aktier och andelar i aktiefonder till 2 % av marknadsvärdet,
3. för obligationer, förlagsbevis och konvertibla skuldebrev till 8 % av marknadsvärdet,
4. för bankmedel och andra fordringar till 8 % av det nominella värdet.

Procentsatserna har enligt vår mening satts så högt att den särskilda kyrkoavgiften kan överstiga den reala avkastningen på aktuell kyrklig egendom. Redan osäkerheten i denna fråga motiverar att förslaget inte genomförs nu. Till detta kommer att regeringen år 1986 uppdrog åt kyrkofondens styrelse att närmare utreda vilket förmögenhetsvärde boställsegendomen representerar, vilken avkastning den lämnar i dag och om åtgärder bör vidtas i syfte att erhålla en bättre avkastning. Utredningen väntas inte vara slutförd förrän under slutet av år 1988. Departementschefen anger att frågan om hur den särskilda kyrkoavgiften skall beräknas bör provas på nytt när utredningen är klar. För vår del finner vi att detta starkt talar för att förslaget till särskild kyrkoavgift inte bör genomföras nu. Om behov finns att öka kyrkofondens inkomster bör det i stället ske genom en anpassning av allmänna kyrkoavgiften.

I motionen har lagts förslag som medför lagändringar. Det bör ankomma på vederbörande utskott att utforma erforderliga sådana ändringar.

Hemställan

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställs

1. att riksdagen beslutar att det skall ankomma på domkapitlet att meddela tjänstgöringsföreskrifter för prästerna, utfärda tjänstgöringsbetyg, besluta i frågor om disciplinansvar m. m. för präster samt förordna pastorsadjunkter i enlighet med vad som i motionen anförts,
2. att riksdagen beslutar att särskilda statsanslag anvisas domkapitlet för dess kostnader för personal och lokaler m. m. i enlighet med vad som i motionen anförts,
3. att riksdagen beslutar att kyrkofondslagen skall ändras så att kyrkomötet får utse majoriteten av ledamöterna i kyrkofondens styrelse.

4. att riksdagen avslår propositionen såvitt avser den särskilda kyrkoavgiften.

Mot. 1987/88
K25

Stockholm den 1 december 1987

Anders Björck (m)

Hans Nyhage (m)

Gunnar Hökmark (m)

Hans Dau (m)

Ingegerd Troedsson (m)

Elisabeth Fleetwood (m)

Birger Hagård (m)

Stig Bertilsson (m)